

تهیه و تدوین:

فاطمه آموزگار، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان،

دانشکده پزشکی

دستور کار شستشو، ضد عفونی و سترون سازی در آزمایشگاه – بخش ۴

شرایط و نکات مورد توجه در زمان پاکسازی و

ضد عفونی سطوح محیطی

۱- برای استفاده صحیح از ضد عفونی کننده ها و درجنت ها رعایت دستورالعمل کارخانه، میزان رقت، سازگاری مواد، نحوه نگهداری، مدت زمان نگهداری، استفاده و دفع صحیح آنها الزامی است.

۲- محلول های ضد عفونی کننده بایستی بطور صحیح و دقیق رقیق شده و برای استفاده بصورت تازه تهیه شود.

بعنوان مثال محلول های ضد عفونی رقیق شده زمین میبایست حداکثر پس از پاکسازی دوراھرو و نظیف های آغشته به مواد ضد عفونی کننده حداکثر جهت تمیز نمودن دو میز استفاده شود مشروط به اینکه حداکثر زمان استفاده از یک محلول ضد عفونی کننده بیشتر از یک ساعت نباشد.

۳- در صورتیکه محلول های کلرین مورد استفاده به صورت روزانه و تازه تهیه نمیشود می توان آنها را در درجه حرارت اتاق درون ظروف پلاستیکی تیره ی در دار حداکثر به مدت یه هفته نگهداشت.

۴- در مواردیکه استفاده از هیپوکلریت سدیم موجب آسیب به سطوح می گردد. استفاده از سایر ترکیبات مورد تایید مناسب است.

۵- از آنجایی که تی های مرطوب و پارچه های نظیف بدلیل الوگی میکروبی بسیار بالا احتمال انتقال عفونت را بدنبال دارد لازم است سرتی ها و پارچه های نظیف بطور منظم آلودگی زدایی شوند.

۶- سرتی زمین شوی باید بعد از استفاده (حداکثر پس از نظافت دو راهرو) با مواد ضد عفونی کننده مناسب شسته و قبل از استفاده مجدد خشک شود که این عمل به کاهش الودگی کمک می کند.

۷- پارچه های نظیف باید بعد از استفاده با مواد پاک کننده بطور مناسب شسته و سپس خشک کردند. برای رفع بار میکروبی می توان آنها را در محلول هیپوکلریت سدیم ۱۰٪ (400ppm) برای ۲ دقیقه فرو سپس آبکشی و خشک کرد.

سطوح محیطی غیر بحرانی به دو دسته تقسیم می شود:

۱- سطوح خدماتی (نظیر کف زمین، دیوارها، سقف ها، درها، لبه پنجره، سرویس های بهداشتی، حمام و...)

۲- سطوح خارجی تجهیزات پزشکی و وسایل آزمایشگاهی

اصول پاکسازی و ضد عفونی سطوح خدماتی

سطوح خدماتی نیاز به انجام نظافت و گردگیری بصورت منظم دارند. شرایط محیطی خشک موقعیت مناسبی برای دوام و ماندگاری کوکسی های گرم مثبت در ذرات گرد و غبار موجود بر روی سطوح فراهم می کنند از سوی دیگر مناطق مرطوب محیط مناسبی برای رشد و دوام باسیل های گرم منفی به شمار می آیند. قارچ ها نیز در گرد و غبار یافت می شوند و در رطوبت تکثیر می کنند. اکثر سطوح خدماتی را با توجه به ماهیت سطح نوع و درجه آلودگی آن می بایست به وسیله آب و درترجنت ها و یا با یک ماده ضد عفونی کننده مناسب تمیز کرد. سطوح خدماتی به دو دسته تقسیم می شوند:

- ۱- سطوح خدماتی بزرگ و کم تماس: که کمترین تماس دست با آنها وجود دارد (مثل کف زمین و سقف ها)
- ۲- سطوح خدماتی کوچک و کم تماس: که به طور مکرر با آنها در تماس است (مثل دستگیره درها، نرده ها، کلید های برق، دیوارهای اطراف، دستشویی، حاشیه پاراون ها)

ضد عفونی کردن سطوح کاری در آزمایشگاه

بعد از اتمام کار روزانه و همچنین بعد از وقوع آلودگی باید سطوح کاری را فوراً با مواد ضد عفونی کننده مانند هیپوکلریت سدیم با رقت پنج گرم در لیتر با ۰/۵ گرم درصد و یا هرگونه محلول سفید کننده خانگی که با نسبت ۱/۱۰ رقیق شده باشد و یا از محلول های تجارتي ضد عفونی استفاده کرد.

آلودگی زدایی ترشحات خونی با مواد بالقوه عفونی

پاکسازی و آلودگی زدایی سطوح الوده به ترشحات خونی با سایر مواد بالقوه عفونی الزامی و باید بلافاصله و با استفاده از مواد ضد عفونی کننده مورد تایید اداره کل غذا و دارو انجام گردد. در زمان آلودگی زدایی ترشحات خونی / مواد بالقوه عفونی رعایت نکات زیر ضروری است:

۱- از دستکش های محافظ و سایر تجهیزات حفاظت فردی (ماسک، شیلد صورت و...) مناسب این کار استفاده کنید.

۲- محلول های الوده به ترشحات خونی را با استفاده از یک ماده توپرکلوسیدال مورد تایید اداره کل دارو و یا محلول هیپوکلریت سدیم ۱۰۰۰-۵۰۰۰ ppm ضد عفونی کنید.

کلیه پارچه ها، دستمال، دستکش و احتمالاً پوشش های مورد استفاده باید بعنوان زباله عفونی دفع شوند.

نحوه تمیز کردن سطوح آلوده به خون یا سایر مایعات بالقوه عفونی:

ابتدا دستمال پارچه ای را بر روی خون و مایع الوده انداخته تا مواد الوده جذب شود و سپس محلول ضد عفونی کننده را روی آن ریخته و حداقل به مدت ۱۰ دقیقه به همان حال باقی بماند و سپس ناحیه را نظافت و ضد عفونی کنید.

نحوه آماده سازی	یک قسمت از میلیون (ppm)	غلظت مورد نیاز	%۵ وایتکس خانگی
۲۰ سی سی وایتکس خانگی + ۹۸۰ سی سی آب	ppm ۱۰۰۰	%۲	
۱۰ سی سی وایتکس خانگی + ۹۹۰ سی سی آب	ppm ۵۰۰	%۱	
۲۰۰ سی سی وایتکس خانگی + ۸۰۰ سی سی آب	ppm ۱۰۰۰۰	%۵	
۱۰۰ سی سی وایتکس خانگی + ۹۰۰ سی سی آب	ppm ۵۰۰	%۱۰	

از محلول های ضد عفونی کننده مورد تایید اداره کل غذا و دارو پاکسازی و ضد عفونی شود.

در صورت استفاده از هیپوکلریت سدیم در الودگی زدایی روتین از غلظت 500-1000 ppm (۱/۵ تا ۱/۱۱ غلظت خانگی) و در آلودگی زدایی ترشحات خونی با سایر مواد بالقوه عفونی از غلظت 5000-10000 ppm (۱/۵ تا ۱/۱۱ غلظت خانگی) استفاده کنید.

گرد و غبار موجود روی سطوح محیطی افقی نظیر: لبه پنجره ها، قفسه ها، طاقچه ها و.. برحسب موقعیت جغرافیایی و شرایط محیطی را سه بار در هفته با استفاده از تنظیف های تمیز مرطوب شده به مواد ضد عفونی کننده مورد تایید نظافت گردند.

دیوارها و چهار چوب پنجره ها طبق برنامه زمان بندی شده مشخص و در صورت وجود گرد و غبار و آلودگی قابل رویت بلافاصله نظافت شود.

برای پاکسازی سطوح در قسمت های اداری استفاده از آب و دترجنت کافی است.

یادآوری: در هنگام تمیز کردن سطوح، کف و وسایل آزمایشگاه باید دستکش، گان و لباس های حفاظتی مناسب پوشیده شود.

نمونه هایی از دستورالعمل نحوه ضد عفونی در موارد ریختن و یا شکستن ظروف محتوی مواد آلوده:

- نفس خود را تا زمان خروج از محل نگه دارید.
- لباس ها و پوشش های حفاظتی بپوشید.
- مدتی صبر کنید تا آئروسول ها ته نشست حاصل کنند. (حداقل ۲۰ دقیقه)
- محل را با حوله کاغذی و یا تنزیب بپوشانید.
- محلول ضد عفونی کننده مناسب را به آرامی در محل بریزید.

- مدتی صبر نمایید. (بسته به نوع محلول)
- بوسیله پنس و یا فورسپس پارچه و قطعات شیشه را داخل ظروف ایمن (Safety box) قرار دهید.
- سپس محل را تمیز کرده و در صورت لزوم مجدداً با ماده ضد عفونی کننده عمل فوق را تکرار نمایید.

نحوه ضد عفونی نمودن کف آزمایشگاه

جهت نظافت کف آزمایشگاه می توان از رقت ۱/۵ محلول سفید کننده خانگی و یا از محلول های تجاری استفاده کرد.

کف زمین بر اساس جدول زمانبندی منظم روزانه، در صورت آلودگی با خون و سایر مواد بالقوه عفونی با استفاده